

3. Verzekerde zorg

Dit hoofdstuk gaat in op veel gebruikte begrippen als het gaat om verzekerde zorg in de Zvw. De begrippen maken onderdeel uit van de basiskennis die verpleegkundigen dienen te hebben bij *'het indiceren en organiseren van verpleging en verzorging in de eigen omgeving'* voor de Zvw.

3.1 Begrip 1 – De verzekerde

Iedereen die in Nederland woont of werkt dient een zorgverzekering (**basispakket**) af te sluiten bij een zorgverzekeraar. Het basispakket voor de zorgverzekering is voor iedereen gelijk en wordt vastgesteld door de Rijksoverheid. Het omvat medisch noodzakelijke zorg en is verankerd in artikel 11 van de Zvw (Zorginstituut, zij).

De verzekerde is de persoon die zich bij de zorgverzekeraar heeft verzekerd voor het basispakket en/of aanvullende zorgverzekering. Op het polisblad staat vermeld wie er verzekerd is en waarvoor.

Ook kinderen dienen een zorgverzekering te hebben. Het kind is een verzekerde en heeft een eigen polisblad. Een kind behoort binnen de eerste vier levensmaanden ingeschreven te zijn. In de regel zijn kinderen tot hun 18e levensjaar verzekerd bij de zorgverzekeraar van (een van) de ouders. Ouders mogen dit zelf bepalen (Zorginstituut, zij).

Tot de leeftijd van 18 jaar betaalt het kind geen verzekeringspremie voor het basispakket en het wettelijk verplicht eigen risico is eveneens niet van toepassing voor het kind. Als het gaat om een aanvullende zorgverzekering bieden de meeste zorgverzekeraars de mogelijkheid dat het kind kosteloos 'meelift', indien (een van) de ouders een aanvullende zorgverzekering hebben afgesloten.

Een overzicht van aanvullende zorgverzekeringen en bijbehorende premies en acceptatievoorwaarden zijn op de websites van zorgverzekeraars te vinden.

3.2 Begrip 2 – De zorgverzekeraar

Zorgverzekeraars bieden het basispakket aan en aanvullende zorgverzekeringen. Zij dienen iedereen toe te laten die een zorgverzekering voor het basispakket wil afsluiten. Zorgverzekeraars hebben een belangrijke taak in het Nederlandse zorgstelsel vanwege de zorgplicht voor het basispakket voor hun verzekerden. Dit verplicht hen

dat iedere verzekerde op tijd en op redelijke afstand de zorg krijgt die nodig is, maar ook om voldoende kwalitatief goede en toegankelijke zorg in te kopen bij zorgaanbieders/zorgverleners.

De Zvw regelt niet hoe zorgverzekeraars dit moeten doen en hoe zij aan hun zorgplicht moeten voldoen. De zorgplicht uit de Zvw is grotendeels een open norm waar bij zorgverzekeraars zelf de verantwoordelijkheid hebben om hieraan invulling te geven, bijvoorbeeld over prijs, volume en kwaliteit. Zij vertalen de 'zorgplicht' naar de polissen die zij aanbieden aan verzekerden (NZa, 2017).

De zorgverzekeraar volgt de indicatie van de zorgvragen en hulpbehoeften die door de kinderverpleegkundige is opgesteld, omdat zij hiervoor verantwoordelijk is volgens de Zvw. Als een zorgverzekeraar vragen heeft over de geïndiceerde zorg, in het kader van rechtmatigheid en doelmatigheid (zie § 3.6 en § 3.7), kan de zorgverzekeraar aan de kinderverpleegkundige vragen hoe zij tot deze indicatie is gekomen. De zorgverzekeraar verwacht van de kinderverpleegkundige dat zij tijdens het inventariseren van de zorgvragen en hulpbehoeften de normen, kaders, standaarden en richtlijnen zoals opgesteld door de beroepsgroep hanteert en in de indicatie de gemaakte keuzes onderbouwt. En dat zij daarnaast rekening houdt met de doelmatigheid van zorg zodat zorgdoelen bereikt kunnen worden (Zorginstituut, zij).

3.3 Begrip 3 – 'Zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden'

Vanaf 1 januari 2015 wordt 'verpleging in de wijk' vergoed uit het basispakket van de Zvw. Verpleging in de wijk omvat 'zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden' en deze zorg wordt geleverd 'in de eigen omgeving' van de verzekerde. Voorwaarde is dat er sprake is van 'een behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'. Samen met de huisartsenzorg is de 'verpleging in de wijk' erop gericht mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen, ongeacht leeftijd, ziekte of beperking (Zorginstituut, 2019).

'Zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden' betekent dat alle zorg die de verpleegkundige tot haar deskundigheid rekent (zoals omschreven door de beroepsgroep) uit het basispakket vergoed kan worden (Zorginstituut, 2019).

Verpleging en verzorging aan kinderen tot 18 jaar is 'zorg zoals verpleegkundigen plegen te bieden', aan kinderen in de eigen leefomgeving die de kalenderleeftijd van 18 jaar nog niet bereikt hebben. De zorg wordt geleverd met het oog op herstel van gezondheid, of voorkomen van verergering van ziekte of aandoening door onder andere preventie en verlichting van lijden en ongemak, als wel op 'gecontroleerde achteruitgang' bij palliatieve en terminale zorg.

3.4 Begrip 4 – Geneeskundige context

Het begrip *'geneeskundige context'* omvat *'de behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'* (artikel 2.10 Bzv, zie voetnoot p. 13). Als de passende interventie in een geneeskundige context plaatsvindt, dan valt deze onder de Zvw (Zorginstituut, 2019).

Het bepalen of sprake is van een geneeskundige context is dus van belang bij de afbakening tussen Zvw, Wmo en Jeugdwet, bijvoorbeeld in verband met het leveren van verzorging. Verzorging valt onder de Zvw als deze samenhangt met *'een behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'*. Ontbreekt deze dan valt de verzorging onder de Wmo of Jeugdwet (Zorginstituut, 2019).

Geneeskundige context wil dus ook zeggen dat de aard van de handeling niet volstaat om te bepalen of deze zorg al of niet onder de Zvw valt. Het gaat om de handeling binnen de context van de gesteldheid van de verzekerde, de risico's die de handeling met zich mee kan brengen voor diens gezondheid en de mogelijkheden om via de handeling de gezondheid van de verzekerde te volgen. Het is aan de kinderverpleegkundige om deze context te beschrijven bij de indicatie en hiermee te onderbouwen waarom de zorg onder de Zvw kan vallen (Zorginstituut, 2019).

3.5 Begrip 5 – Indicatiestelling

Letterlijk betekent een indicatie een aanwijzing, teken of bewijsmiddel van de gegeven feiten. Een reden of argument om iets te doen, of om een bepaalde conclusie te trekken. Een indicatiestelling is *'bepalen wat de verzekerde nodig heeft aan zorg gegeven zijn situatie'*. Een indicatie maakt dus duidelijk wat de zorgbehoefte is. Een indicatie voor *'verpleging en verzorging in de eigen omgeving'* voor de Zvw is altijd maatwerk, afgestemd met het kind en ouders, op basis van diens zorgvragen én diens context. Essentieel is dat een indicatie niet een inventarisatie is van één moment, maar dat het een continue proces is (V&VN, 2019).

De onafhankelijkheid van een indicatie wordt ontleend aan het beroep (autonome beroepsprofessional) en de beroepsnormen. Dit houdt in een inhoudelijke (professionele) onafhankelijkheid, waarbij de kinderverpleegkundige zich niet laat leiden door (budget)verwachtingen van het kind en ouders, zorgorganisatie en/of zorgverzekeraar. Onbevooroordeeld komt voort uit de beroepsethiek en is beschreven in de beroepscode. Een onderbouwde indicatie omvat minimaal de fasen 1 t/m 4 van het verpleegkundig proces (V&VN, 2019).

3.6 Begrip 6 – Rechtmatigheid

De term rechtmatig wordt in het Van Dale Woordenboek omschreven als 'overeenkomstig de wet'. Een zorgverzekeraar is wettelijk verplicht te controleren of de zorg rechtmatig is verleend. Dit gebeurt op basis van de Zvw, maar ook vanuit de regelgeving en standpunten van onder andere de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), het Zorginstituut Nederland en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) (Zorginstituut, 2019; NZa 2017).

Om vast te stellen of zorg rechtmatig is voeren zorgverzekeraars formele controles uit bij zorgaanbieders. Indien het een pgb of niet-gecontracteerde zorgaanbieder betreft, vooraf op basis van het machtigingenbeleid. In alle andere gevallen achteraf door een materiële controle. Hierbij wordt onder andere getoetst of de geleverde zorg ook verzekerde zorg is conform artikel 2.10 Bzv (zie voetnoot p. 13) en of de zorgaanbieder ook bevoegd is om de gedeclareerde zorg te leveren. De NZa houdt toezicht op de rechtmatige uitvoering van de Zvw door zorgverzekeraars (Zorginstituut, 2019; NZa 2017).

3.7 Begrip 7 – Doelmatigheid

De kinderverpleegkundige beoordeelt 'doelmatigheid' vanuit meerdere perspectieven:

- voor het kind en ouders;
- de leefomgeving van het kind;
- vanuit de beroepsnormen en kwaliteitsstandaarden van de kinderverpleegkunde;
- dat de zorg efficiënt en effectief moet zijn.

Bovenstaande perspectieven beredeneren kinderverpleegkundigen zowel zorginhoudelijk als organisatorisch. Zorginhoudelijk: is het passende zorg, dragen de (EBP) interventies bij aan de beoogde zorgdoelen, is er sprake van kwaliteit van zorg, is het zinnige zorg (denk aan [beter-laten-lijst](#))? Organisatorisch: worden de juiste mensen, middelen en materialen ingezet? Is het de 'juiste zorg op de juiste plek' (JZOJP)? Wegen de kosten op tegen de baten?

3.8 Begrip 8 – Second opinion en herbeoordeling

Het kan voorkomen dat het kind en de ouders het niet eens zijn met de indicatie en met de inhoud van het zorgplan. In de polisvoorwaarden van de verzekerde staan de voorwaarden om een 'second opinion' aan te vragen bij een andere kinderverpleegkundige. Een second opinion is altijd op verzoek van de verzekerde.

Bij een 'second opinion' verzamelt een tweede kinderverpleegkundige de reeds beschikbare informatie en gaat in gesprek met kind en ouders. Na het gesprek gaat zij in overleg met de collega die de indicatie heeft gesteld. Zij toetst of de indicatie van haar collega, die de eerste inventarisatie heeft uitgevoerd, voldoet aan de beroepsnormen, zoals het verpleegkundig proces. Vervolgens stelt zij de indicatie en zorgplan vast voor de verzekerde.

Het kan ook voorkomen dat een zorgverzekeraar het niet eens is met de gestelde indicatie.

De zorgverzekeraar kan alleen vanuit rechtmatigheid hier een uitspraak over doen. Een juist en goed onderbouwde indicatie van de verpleegkundige is daarom van groot belang (zie handreiking verpleegkundig proces). De zorgverzekeraar kan op basis van toetsingscriteria voor pgb en niet-gecontracteerde zorgaanbieders, om een herbeoordeling vragen. De toetsingscriteria hiervoor zijn opgesteld door V&VN, NWG en ZN in opdracht van de partijen van het Hoofdlijnenakkoord Wijkverpleging 2018-2022 (publicatie volgt in juli 2020). Een herbeoordeling is altijd op verzoek van de zorgverzekeraar. Ook bij een herbeoordeling volgt de tweede kinderverpleegkundige de stappen als benoemd bij 'second opinion'.

3.9 Welke tools kan ik inzetten?

- [bestuurlijke afspraken pgb](#)
- zelfredzaamheidsmodel
- verpleegkundig redeneren
- toetsingscriteria herbeoordeling

Literatuur- en bronnenlijst

zj = zonder jaartal

- Bakker, M. & van Heycop ten Ham, C. (2014). *Klinisch redeneren in zes stappen*. Utrecht: Boom Lemma Uitgevers, 2^e druk
- Bartelink, C. & Verheijden, E., 2015. *Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen*. Geraadpleegd op 18-5-2020 https://www.nji.nl/nl/Download-NJI/Wat-werkt-publicatie/Wat-werkt_Sociaalnetwerkversterken.pdf
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), 2019. *Specialistische verpleging en zorg voor kinderen thuis*. Geraadpleegd op <https://www.igj.nl/documenten/publicaties/2019/06/20/specialistische-verpleging-en-zorg-voor-kinderen-thuis>
- Kind en Ziekenhuis, zj. *Handvest Kind en Zorg*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://kinderziekenhuis.nl/handvest-kind-zorg/>
- Kinderrechtencollectief, zj. Geraadpleegd op 11-5-2020 www.kinderrechten.nl
- Lambregts, J. & Grotendorst, A. (redactie), 2012. *Leren van de toekomst: Verpleegkundigen & verzorgenden 2020*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Medische Kindzorg Systeem, zj-a. *De rol van de coördinator in de kindzorg*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58002609/de-rol-van-de-coördinator-in-de-kindzorg-2016pdf>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-b. *Handvest Kind en zorg*. Geraadpleegd op 11-5-2020 https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58001143/KIND_MKS_HAND_Leaflet_181116.pdf
- Medische kindzorg Systeem, zj-c. *Rapport Ernstig zieke kinderen hebben recht op gezonde zorg*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58002489/ernstig-zieke-kinderen-hebben-recht-op-gezonde-zorg-definitief.pdf>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-d. *Rapport Patiënt Journeys*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58002601/Rapport%20Patient%20Journeys.pdf>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-e. *Rapport Samen op weg naar gezonde zorg*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/57999961/Rapport%20Samen%20op%20weg%20naar%20gezonde%20zorg-2015.pdf>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-f. *Routemap naar integrale kindzorg 2018*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/57999973/routemap-naar-integrale-kindzorg-2018pdf>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-g. *Routepan plan van aanpak 2020*. Geraadpleegd op 11-5-2020 https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58002599/MKS%20implementatie-plan_PvA_2019-11-01.pdf
- Medische Kindzorg Systeem, zj-h. *Verwijsboom*. Geraadpleegd op 18-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/cms/view/58000851/verwijsboom>
- Medische Kindzorg Systeem, zj-i. *Vooruitblik meerjarenagenda kindzorg dichtbij*. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/file/download/58002602/Vooruitblik%20meerjarenagenda%20kindzorg%20dichtbij.pdf>
- Medische Kindzorg systeem, zj-j. *Zorgplan*. Geraadpleegd op 18-5-2020 <https://integralekindzorgmetmks.nl/cms/view/58000853/zorgplan>
- Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, zj. *Richtlijn Voeding en eetgedrag 2013 (aanpassing 2017)*. Geraadpleegd 11-5-2020 <https://www.ncj.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/voeding-en-eetgedrag>
- Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde, 2013. *Richtlijn Palliatieve zorg voor kinderen*. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.nvk.nl/Kwaliteit/Richtlijnen-overzicht/Details/article-Type/ArticleView/articleId/894/Palliatieve-zorg-voor-kinderen>

- Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde, 2012. *Richtlijn Voedingsgedrag*. <https://www.nvk.nl/Portals/0/richtlijnen/voedingsgedrag/voedingsgedragd.pdf>
- Nederlandse Zorgautoriteit, 2017. *Beleidsregel toezichtkader zorgplicht zorgverzekeraars Zvw*. Geraadpleegd op 18-5-2020 https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_21832_22/1/
- Nederlandse Zorgautoriteit, 2020. *Beleidsregel Verpleging en Verzorging BR/REG-20109*. Geraadpleegd op 8-6-2020 https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_267033_22/1/
- Patiëntenfederatie Nederland, 2009. *Kinderen, hun ouders en patiëntenrechten*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://www.patiëntenfederatie.nl/Documenten/producten/informatiekaart/kinderen-hun-ouders-en-patintenrechten-54-9.pdf>
- Rijksoverheid, 2019. *Factsheets - Zorg voor zieke kinderen met een intensieve zorgvraag binnen de Zvw* (ministerie van VWS). Geraadpleegd op 18-5-2020 <https://www.informatielangdurige-zorg.nl/documenten/publicaties/2020/01/10/factsheets-kinderen-met-intensieve-zorgvraag>
- Rijksoverheid, zj-a. *Passend onderwijs en zorgplicht*. Geraadpleegd op 14-5-2020 <https://www.rijks-overheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/zorgplicht-en-samenwerken-scholen-passend-onderwijsverantwoordelijkheid-van-de-scholen>
- Rijksoverheid, zj-b. *Voorbehouden medische handelingen*. Geraadpleegd 14-5-2020 <https://www.rijks-overheid.nl/onderwerpen/voorbehouden-handelingen/vraag-en-antwoord/voorbehouden-medische-handelingen>
- Rijksoverheid, 2018. *Bestuurlijke afspraken Zvw-pgb 2019-2022*. Den Haag: eigen beheer. Verkregen 24-4-2020 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2018/11/12/bestuurlijke-afspraken-zvw-pgb-2019-tot-2022>
- Rijksoverheid, 2005. *Besluit zorgverzekering*. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0018492/2020-01-01>
- Straalen, L. van & Schuurmans M.J. (redactie), 2016. *Klinisch redeneren voor verpleegkundigen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- V&VN, 2011. *Richtlijn verpleegkundige en verzorgende verslaglegging*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 3-6-2020 <https://www.venvn.nl/media/qoqg3ncd/richtlijn-verpleegkundige-en-verzorgende-verslaglegging.pdf>
- V&VN, 2014. *Normenkader, voor het indiceren en organiseren van verpleging en verzorging in de eigen omgeving*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.venvn.nl/media/a4jhj5yt/normenkader-v-vn.pdf>
- V&VN, 2016. *Expertisegebied Kinderverpleegkundige*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 3-6-2020 <https://www.venvn.nl/media/e4bojlr/expertisegebied-kinderverpleegkundige.pdf>
- V&VN, 2018. *Kwaliteitsstandaard Kindzorgthuis*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://www.venvn.nl/media/a55lkoc0/kwaliteitsstandaard-kindzorgthuis.pdf>
- V&VN, 2019. *Begrippenkader Indicatieproces*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.venvn.nl/media/lwdls4jg/begrippenkader-indicatieproces-def.pdf>
- V&VN, 2020a. *Handreiking Normenkader*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://www.venvn.nl/media/l0icj20k/handreiking-normenkader-jan2020-def.pdf>
- V&VN, 2020b. *Handreiking Verpleegkundig Proces*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 11-5-2020 <https://www.venvn.nl/media/x3enwye5/handreiking-verpleegkundig-proces-jan-2020-def.pdf>
- V&VN, zj. *Wat is complementaire zorg?* Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd 8-6-2020 <https://www.venvn.nl/media/gvtnprzf/wat-is-complementaire-zorg.pdf>
- Vilans, 2016a. *Grenzen verkennen informele zorg thuis*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 14-5-2020 <https://www.vilans.nl/producten/grenzen-verkennen-informele-formele-zorg>
- Vilans, 2016b. *Kwaliteitsstandaard zorg aan het zieke kind*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.vilans.nl/artikelen/kwaliteitsstandaard-zorg-aan-het-zieke-kind>
- Vilans, zj. *Zorg organiseren voor het kind met chronische aandoening*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.vilans.nl/vilans/media/documents/publicaties/zorg-organiseren-voor-kind-met-chronische-aandoening.pdf>

- Zorginstituut Nederland, 2019. *Verpleegkundige indicatiestelling een nadere duiding*. Diemen: eigen beheer. Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.zorginstituutnederland.nl/Verzekerde-zorg/wijkverpleging-zvw/documenten/standpunten/2019/03/28/verpleegkundige-indicatiestelling-een-nadere-duiding>
- Zorginstituut Nederland, zj. *Hoe werkt de zorgverzekeringswet?* Geraadpleegd op 24-4-2020 <https://www.zorginstituutnederland.nl/Verzekerde-zorg/zvw-algemeen-hoe-werkt-de-zorg-verzekeringswet>
- Zorgverbeter, 2019. *Herziene handleiding voorbehouden handelingen in (wijk)verpleging en verzorging*. Utrecht: eigen beheer. Geraadpleegd 9-6-2020 <https://www.zorgverbeter.nl/nieuws/herziene-handleiding-voorbehouden-handelingen>
- Zorgverbeter, zj. *Zelfredzaamheid*. Verkregen 24-4-2020 <https://www.zorgverbeter.nl/zelfredzaamheid>